Biuletyn Europejski nr 2 (61)/2019*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne Unii Europejskiej 6

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 6

Ochrona danych osobowych 6

Ochrona środowiska 7

Podatki 8

Prawa podstawowe 16

Rolnictwo i rybołówstwo 18

Swoboda przedsiębiorczości 19

Transport 21

Zabezpieczenie społeczne 21

Zasady ogólne 23

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 24

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

▪ 7 lutego 2019 r. odbyło się spotkanie premier Wielkiej Brytanii (WB) z przewodniczącym Komisji Europejskiej, na którym KE zadeklarowała, że nie będzie ponownych negocjacji w sprawie wyjścia z Unii Europejskiej (*Brexitu*). Przewodniczący KE podkreślił, że „UE27 nie otworzy ponownie umowy o wyjściu, która stanowi wyważony kompromis między Unią Europejską a WB i w której obie strony poczyniły znaczne ustępstwa, aby dojść do porozumienia". Komisja zainaugurowała za to adresowaną do przedsiębiorstw kampanię informacyjną dotyczącą ceł i podatków pośrednich takich jak VAT w sytuacji, gdy WB przestanie być członkiem UE. Kampania wpisuje się w prowadzone przez Komisję działania przygotowawcze na wypadek wyjścia WB z Unii Europejskiej bez porozumienia. Ma ona ułatwić informowanie przedsiębiorstw, które chcą prowadzić handel ze WB po 30 marca 2019 r., o działaniach, jakie należy podjąć, by konsekwencje *Brexitu* dla nich były możliwie jak najłagodniejsze. Władze brytyjskie z kolei – jak poinformowały główne brytyjskie media 25 lutego – rozważają opóźnienie *Brexitu.* Na razie pewny jest jednak tylko termin powtórnego głosowania nad projektem umowy wyjścia z UE – czyli 12 marca 2019 r., na dwa tygodnie przed datą *Brexitu*.

▪ 8 lutego 2019 r. kontrolerzy UE zakończyli audyt polskich zakładów mięsnych i nadzoru weterynaryjnego. Kontrola unijnych inspektorów weterynaryjnych w Polsce nastąpiła po stwierdzeniu przypadku nielegalnego uboju bydła w jednym z zakładów na Mazowszu. 21 lutego powstał też projekt raportu, który przesłano polskim władzom wraz z informacją, że 25 marca br. odbędzie się audyt sprawdzający. Komisja Europejska prowadzi system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (*RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed*). Dzięki niemu państwa członkowskie mogą szybko wymieniać się informacjami na temat zagrożeń dla bezpieczeństwa żywności. Jak poinformowano, obecnie w systemie jest 15 państw, które zostały dotknięte przypadkiem nielegalnego uboju bydła w Polsce. Są to oprócz Polski: Czechy, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Węgry, Litwa, Łotwa, Portugalia, Rumunia, Hiszpania, Szwecja, Niemcy, Słowacja. To kraje, do których trafiło mięso albo było przez nie transportowane.

- 12 lutego 2019 r. Komisja ds. Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Parlamentu Europejskiego (*LIBE*) przegłosowała negatywnie pomysł utworzenia raportu ws. praworządności w Polsce. Za pracami nad dokumentem było 26 europosłów. Przeciwne zdanie miało 27 osób. Nie było jasne, jaki to miałby być raport. Dokument mógł być włączony w procedurę art. 7 traktatu wobec Polski jako raport roboczy.

- 12 lutego 2019 r. w Trybunale Sprawiedliwości UE odbyło się posiedzenie dotyczące sprawy, jaką przeciwko Polsce wniosła KE. Wbrew wcześniejszym zapowiedziom, TSUE nie odwołał rozprawy dotyczącej zmian w ustawie o Sądzie Najwyższym, na mocy których wiek przejścia sędziów SN w stan spoczynku został obniżony do 65 lat. Polska zmieniła już te przepisy, ale Komisja Europejska nie wycofała swojej skargi. Rząd polski reprezentował przedstawiciel Polski Bogusław Majczyna. Strona polska przekonywała, że rozprawa jest bezprzedmiotowa, bo ustawa została znowelizowana - jednak KE stoi na stanowisku, że orzeczenie TSUE będzie mieć znaczenie kluczowe, bowiem zastrzeżenia KE nie ograniczają się do kwestii SN, ale dotyczą również Trybunału Konstytucyjnego, oraz wyjaśnienia sytuacji sądów powszechnych i Krajowej Rady Sądownictwa. 11 kwietnia rzecznik generalny TSUE wyda opinię dotyczącą sprawy. Orzeczenia Trybunału w tej sprawie spodziewać można się prawdopodobnie w maju br.

- 14 lutego KE, PE i Rada UE porozumiały się ws. utworzenia Europejskiego Urzędu ds. Pracy. Jego zadaniem ma być dostarczanie obywatelom i przedsiębiorstwom informacji o miejscach pracy, możliwościach przygotowania zawodowego, rekrutacjach i szkoleniach oraz zagwarantowanie sprawiedliwej mobilności pracowników. Potrzeba powołania urzędu uzasadniane jest faktem, że w ostatnim dziesięcioleciu liczba obywateli UE mieszkających lub pracujących w innym państwie członkowskim niż państwo pochodzenia wzrosła prawie dwukrotnie – tj. do około 17 mln. Porozumienie musi jeszcze zostać ostatecznie zatwierdzone na sesji plenarnej PE oraz ambasadorów krajów członkowskich.

- W przedstawionym 15 lutego 2019 r. raporcie „70 lat NATO: Sojusz w kryzysie" Polskę, Węgry i Turcję wymieniono jako kraje stanowiące potencjalne wewnętrzne zagrożenie dla demokratycznych wartości. Raport opublikowano w związku z inauguracją

dorocznej Konferencji Bezpieczeństwa w Monachium. Został opracowany przez ambasadorów Nicholasa Burnsa i Douglasa Lute w ramach projektu na *Harvard Kennedy School's Belfer Center for Science and International Affairs*.

- 15 lutego 2019 r. w życie weszły przepisy rozporządzenia z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012. Oznacza to, że akty urodzenia, akty małżeństwa lub zaświadczenie o braku wpisu w rejestrze karnym wydane w jednym z państw UE są uznawane za autentyczne w innym państwie członkowskim bez poświadczającej tę autentyczność pieczęci. Rozporządzenie obejmuje – oprócz ww. – dokumenty urzędowe dotyczące następujących obszarów: zgon; zdolność do zawarcia małżeństwa oraz stan cywilny; (rozwód, separacja prawna lub unieważnienie małżeństwa, zarejestrowany związek partnerski); pochodzenie dziecka; adopcja; miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu; obywatelstwo; prawo do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych i wyborach do Parlamentu Europejskiego. Akt ten wprowadza wielojęzyczne standardowe formularze jako pomoc tłumaczeniową do dokumentów urzędowych. które jest dostępne na https://beta.e-justice.europa.eu/551/EN/public_documents

- 21 luty to Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego. To święto ustanowione przez UNESCO w 1999 r. dla upamiętnienia tragicznej śmierci pięciu studentów uniwersytetu w Dhace w Bangladeszu, którzy zginęli podczas demonstracji 21 lutego 1952 r., domagając się nadania językowi bengalskiemu statusu języka urzędowego. Data ta ma przypominać o różnorodności językowej świata i potrzebie jej ochrony jako ważnej części dziedzictwa kulturowego ludzkości.

- 21 lutego 2018 r. państwa członkowskie UE zatwierdziły porozumienie osiągnięte przez Parlament Europejski i Radę w sprawie wniosku Komisji dotyczącego modernizacji wspólnej unijnej polityki wizowej. Chodzi o dostosowanie przepisów do zmieniających się warunków bezpieczeństwa, wyzwań związanych z migracją oraz nowych możliwości wynikających z rozwoju technologicznego. Uzgodnione zmiany maja na celu ułatwić osobom podróżującym zgodnie z prawem uzyskanie wizy na wjazd do Unii Europejskiej, co ułatwi turystykę, handel

i kontakty biznesowe, a jednocześnie zwiększy bezpieczeństwo i ograniczy ryzyko związane z nielegalną migracją. Osoby z pozytywną historią wizową będą miały prawo wjeżdżać i przebywać na terenie wspólnoty przez coraz dłuższe okresy czasu – nawet do pięciu lat. Jednocześnie do 80 euro wzrośnie opłata za wydanie wizy Schengen – pozwoli to na utrzymanie odpowiednio dużej liczby pracowników konsularnych w celu zapewnienia ściślejszej kontroli bezpieczeństwa.

- 22 lutego 2019 r. Sejm uchwalił tzw. ustawę sektorową, wdrażającą RODO, (czyli rozporządzenie nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE – ogólne rozporządzenie o ochronie danych). Zmienia ona 168 ustaw, w tym m.in. kodeks pracy, prawo karne, prawo bankowe i ubezpieczeniowe, prawo oświatowe, medyczne i wiele innych. Nowe zasady ochrony danych osobowych obowiązują w UE i w Polsce od 25 maja ubiegłego roku.

- W połowie lutego 2019 r. przewodniczący KRS odmówił spotkania z przewodniczącym Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (*ENCJ*), stwierdzając, że lepiej będzie, jeśli do spotkania dojdzie po rozstrzygnięciu sprawy KRS przez TSUE. ENCJ zrzesza 24 rady sądownicze z 20 krajów Unii. Polska Krajowa Rada Sądownictwa była jedną z tych, które zakładały organizację w 2004 roku. We wrześniu 2018 polska KRS została zawieszona w prawach członka ENCJ – powodem było to, że według europejskich sędziów wybrana przez polityków KRS utraciła niezależność.

- 27 lutego 2019 r. zaaprobował nominację Witolda Bańki – polskiego lekkoatlety i ministra sportu i turystyki jako jedynego europejskiego kandydata na stanowisko przewodniczącego Światowej Agencji Antydopingowej *(World Anti-Doping Agency – WADA)*.

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Decyzja Komisji (UE) nr 2019/286 z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie proponowanej inicjatywy obywatelskiej pt. „Domagamy się lepszych przepisów dotyczących papierosów elektronicznych!" (Dz. Urz. z 2019 r., L nr 47, s. 45).

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 2019/290 z dnia 19 lutego 2019 r. określające format rejestrowania i sprawozdawczości w rejestrze w odniesieniu do producentów sprzętu elektrycznego i elektronicznego (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.Urz. z 2019 r., L nr 48, s. 6).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Ochrona danych osobowych

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie C-345/17, Sergejs Buivids

Odesłanie prejudycjalne – Przetwarzanie danych osobowych – Dyrektywa 95/46/WE – Artykuł 3 – Zakres stosowania – Nagranie wideo przedstawiające policjantów na komisariacie policji podczas podejmowanych przez nich czynności proceduralnych – Publikacja na stronie internetowej zawierającej materiały wideo – Artykuł 9 – Przetwarzanie danych osobowych wyłącznie w celach dziennikarskich – Pojęcie – Wolność wypowiedzi – Ochrona życia prywatnego

*) Artykuł 3 dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych należy interpretować w ten sposób, że zakresem

stosowania tej dyrektywy jest objęte nagranie na wideo policjantów na komisariacie policji w chwili przyjmowania przez nich zeznań oraz opublikowanie tak nagranego wideo na stronie internetowej zawierającej materiały wideo, na której użytkownicy mogą zamieszczać, odtwarzać i rozpowszechniać nagrania wideo.

*) Artykuł 9 dyrektywy 95/46 należy interpretować w ten sposób, że okoliczności faktyczne takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, to znaczy nagranie na wideo policjantów na komisariacie policji w chwili przyjmowania przez nich zeznań oraz opublikowanie tak nagranego wideo na stronie internetowej zawierającej materiały wideo, na której użytkownicy mogą zamieszczać, odtwarzać i rozpowszechniać nagrania wideo, może stanowić przetwarzanie danych osobowych wyłącznie w celach dziennikarskich w rozumieniu tego przepisu, o ile ze wspomnianego nagrania wideo wynika, że wyłącznym celem jego zarejestrowania i opublikowania jest publiczne rozpowszechnienie informacji, opinii lub myśli, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

Ochrona środowiska

Postanowienie Trybunału (izba) z dnia 6 lutego 2019 r. w sprawie C-561/18, Solvay Chemicals GmbH przeciwko Bundesrepublik Deutschland

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko naturalne – System handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej – Dyrektywa 2003/87/WE – Plan monitorowania – Rozporządzenie (UE) nr 601/2012 – Artykuł 49 ust. 1 akapit drugi – Punkt 20 załącznika IV – Obliczanie emisji z instalacji – Odejmowanie przenoszonego CO2 – Wyłączenie CO2 wykorzystanego przy produkcji wytrąconego węglanu wapnia – Ocena ważności wyłączenia

*) Przepisy art. 49 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia Komisji (UE) nr 601/2012 z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie monitorowania i raportowania w zakresie emisji gazów cieplarnianych zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i pkt 20.B załącznika IV do tego rozporządzenia są nieważne w zakresie, w jakim systematycznie

włączają do emisji z instalacji produkującej węglan sodowy dwutlenek węgla (CO^2) przeniesiony do innej instalacji do celów produkcji wytrąconego węglanu wapnia, bez względu na to, czy ów dwutlenek węgla zostaje uwolniony do powietrza czy też nie.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie C-434/17, Human Operator Zrt. przeciwko Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebviteli Igazgatósága

Odesłanie prejudycjalne – Harmonizacja ustawodawstw podatkowych – Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Odliczenie VAT – Określenie podatnika zobowiązanego do zapłaty VAT – Zastosowanie z mocą wsteczną środka stanowiącego odstępstwo – Zasada pewności prawa

*) Prawo Unii sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu przewidującemu stosowanie środka stanowiącego odstępstwo od art. 193 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, zmienionej dyrektywą Rady 2013/43/UE z dnia 22 lipca 2013 r., zanim akt prawa Unii zezwalający na to odstępstwo nie został notyfikowany państwu członkowskiemu, które o nie wniosło, w sytuacji gdy wspomniany akt prawa Unii nie wskazuje swojego wejścia w życie lub początkowej daty jego stosowania, nawet jeśli to państwo członkowskie złożyło wniosek, aby wspomniane odstępstwo było stosowane z mocą wsteczną.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie C-562/17, Nestrade SA przeciwko Agencia Estatal de la Administración Tributaria (AEAT), Tribunal Económico-Administrativo Central

Odesłanie prejudycjalne – Trzynasta dyrektywa 86/560/EWG – Warunki zwrotu podatku od wartości dodanej (VAT) – Zasady równoważności i skuteczności – Przedsiębiorstwo niemające siedziby w Unii Europejskiej – Wcześniejsza i ostateczna decyzja

odmawiająca zwrotu VAT – Błędny numer identyfikacji VAT

*) Przepisy trzynastej dyrektywy Rady 86/560/EWG z dnia 17 listopada 1986 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – warunki zwrotu podatku od wartości dodanej podatnikom niemającym siedziby na terytorium Wspólnoty należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one temu, aby państwo członkowskie ograniczało w czasie możliwość skorygowania błędnych faktur, na przykład poprzez korektę pierwotnie zamieszczonego na fakturze numeru identyfikacyjnego dla celów podatku od wartości dodanej (VAT), w celu wykonania prawa do zwrotu VAT, o ile przestrzegane są zasady równoważności i skuteczności, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie C-531/17, Vetsch Int. Transporte GmbH

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 143 ust. 1 lit. d) – Zwolnienia z VAT z tytułu przywozu – Przywóz, po którym nastąpiło wewnątrzwspólnotowe przemieszczenie – Późniejsza dostawa wewnątrzwspólnotowa – Oszustwo podatkowe – Odmowa zwolnienia – Przesłanki

*) Artykuł 143 lit. d) dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej i art. 143 ust. 1 lit. d) tejże dyrektywy zmienionej dyrektywą Rady 2009/69/WE z dnia 25 czerwca 2009 r. należy interpretować w ten sposób, że przewidzianego w tych przepisach zwolnienia z podatku od wartości dodanej z tytułu przywozu nie można odmówić importerowi wyznaczonemu jako osoba zobowiązana do zapłaty tego podatku lub uznanemu za taką osobę zgodnie z art. 201 dyrektywy 2006/112 w sytuacji takiej jak sytuacja rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której z jednej strony odbiorca przemieszczenia wewnątrzwspólnotowego następującego po tym przywozie popełnia w zakresie transakcji dokonanej po tym przemieszczeniu oszustwo, które nie jest związane z owym przemieszczeniem, a z drugiej strony żaden element nie

pozwala na uznanie, że importer wiedział lub powinien był wiedzieć, iż owa późniejsza transakcja była związana z oszustwem popełnionym przez odbiorcę.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawach połączonych C-116/16 i C-117/16, Skatteministeriet przeciwko T Danmark, Y Denmark Aps

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Wspólny system opodatkowania stosowany w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych państw członkowskich – Dyrektywa 90/435/EWG – Zwolnienie zysków wypłaconych przez spółki państwa członkowskiego na rzecz spółek innych państw członkowskich – Właściciel wypłaconych zysków – Nadużycie prawa – Spółka mająca siedzibę w jednym państwie członkowskim i wypłacająca dywidendy spółce powiązanej mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, które to dywidendy są następnie przekazywane, w całości lub prawie w całości, poza terytorium Unii Europejskiej – Spółka zależna podlegająca obowiązkowi poboru podatku u źródła z tytułu zysków

*) Ogólną zasadę prawa Unii, zgodnie z którą podmioty prawa nie mogą powoływać się na przepisy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia, należy interpretować w ten sposób, że w przypadku praktyk stanowiących oszustwo lub nadużycie władze i sądy krajowe powinny odmówić podatnikowi możliwości skorzystania z przewidzianego w art. 5 dyrektywy Rady 90/435/EWG z dnia 23 lipca 1990 r. w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych państw członkowskich, zmienionej dyrektywą Rady 2003/123/WE z dnia 22 grudnia 2003 r., zwolnienia z podatku u źródła z tytułu zysków wypłaconych spółce dominującej przez jej spółkę zależną nawet w braku przepisów prawa krajowego lub postanowień umownych przewidujących taką odmowę.

*) Dowód istnienia praktyki stanowiącej nadużycie wymaga z jednej strony zaistnienia ogółu obiektywnych okoliczności, z których wynika, że pomimo formalnego poszanowania przesłanek przewidzianych w uregulowaniu Unii cel, jakiemu służy to uregulowanie, nie został osiągnięty, a z drugiej strony – wystąpienia

subiektywnego elementu w postaci woli uzyskania korzyści wynikającej z uregulowania Unii poprzez sztuczne stworzenie warunków wymaganych dla jej uzyskania. Spełnienie się szeregu przesłanek może potwierdzać istnienie nadużycia prawa, pod warunkiem że przesłanki te są obiektywne i spójne. Takimi przesłankami mogą być, w szczególności, istnienie spółek pośredniczących niemających gospodarczego uzasadnienia oraz czysto formalny charakter struktury grupy spółek, konstrukcji finansowych i pożyczek.

*) W celu odmowy uznania danej spółki za właściciela dywidend lub wykazania istnienia nadużycia prawa organ krajowy nie jest zobowiązany do zidentyfikowania podmiotu lub podmiotów, których uważa za właścicieli tych dywidend.

*) W sytuacji, w której przewidziany w dyrektywie 90/435, zmienionej dyrektywą 2003/123, system zwolnienia z podatku u źródła z tytułu dywidend wypłacanych przez spółkę będącą rezydentem w państwie członkowskim spółce będącej rezydentem w innym państwie członkowskim nie ma zastosowania ze względu na stwierdzenie istnienia oszustwa lub nadużycia w rozumieniu art. 1 ust. 2 tej dyrektywy, nie można powołać się na zastosowanie swobód zagwarantowanych przez traktat FUE w celu zakwestionowania uregulowania pierwszego państwa członkowskiego dotyczącego opodatkowania tych dywidend.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawie C-135/17, X GmbH przeciwko Finanzamt Stuttgart – Körperschaften

Odesłanie prejudycjalne – Swobodny przepływ kapitału – Przepływ kapitału pomiędzy państwami członkowskimi i państwami trzecimi – Klauzula *standstill* – Uregulowania krajowe państwa członkowskiego dotyczące spółek pośrednich z siedzibą w państwach trzecich – Zmiana tych uregulowań, a następnie przywrócenie uregulowań obowiązujących wcześniej – Dochody spółki z siedzibą w państwie trzecim uzyskane z faktu posiadania wierzytelności wobec spółki mającej siedzibę w państwie członkowskim – Włączenie takich dochodów do podstawy opodatkowania podatnika mającego rezydencję podatkową

w państwie członkowskim – Ograniczenie swobody przepływu kapitału – Względy uzasadniające

*) Klauzulę *standstill* przewidzianą w art. 64 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że art. 63 ust. 1 TFUE nie wyklucza stosowania ograniczenia w przepływie kapitału do lub z państw trzecich, gdy ten przepływ dotyczy inwestycji bezpośrednich, a owo ograniczenie istniało co do istoty w dniu 31 grudnia 1993 r. na podstawie uregulowań państwa członkowskiego, mimo że jego zakres rozszerzono po tej dacie na udziały, które nie dotyczą inwestycji bezpośrednich.

*) Klauzulę *standstill* przewidzianą w art. 64 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że zakaz zawarty w art. 63 ust. 1 TFUE ma zastosowanie do ograniczenia w przepływie kapitału do lub z państw trzecich, dotyczącym inwestycji bezpośrednich, jeżeli krajowe uregulowania podatkowe leżące u podstaw tego ograniczenia zostały istotnie zmienione po dniu 31 grudnia 1993 r. wskutek przyjęcia ustawy, która weszła w życie, lecz została zastąpiona – zanim jeszcze zaczęto ją stosować w praktyce – przez uregulowania identyczne w swej istocie z uregulowaniami, które obowiązywały w dniu 31 grudnia 1993 r., chyba że stosowanie tej ustawy odroczono na podstawie prawa krajowego, tak że pomimo jej wejścia w życie nie obowiązywała ona w zakresie transgranicznego przepływu kapitału, o którym mowa w art. 64 ust. 1 TFUE, co powinien zbadać sąd odsyłający.

*) Artykuł 63 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego, zgodnie z którymi dochody, których spółka z siedzibą w państwie trzecim nie uzyskała w ramach własnej działalności, takie jak dochody zakwalifikowane jako „dochody pośrednie mające charakter inwestycji kapitałowych” w rozumieniu tych uregulowań, zostają włączone, proporcjonalnie do posiadanych udziałów, do podstawy opodatkowania podatnika będącego rezydentem tego państwa członkowskiego, jeżeli ów podatnik posiada co najmniej 1% udziałów w rzeczonej spółce i jeżeli dochody te są objęte w tym państwie trzecim niższą stawką opodatkowania niż stawka obowiązująca w danym państwie członkowskim, chyba że istnieją ramy prawne przewidujące w szczególności zobowiązania umowne upoważniające krajowe organy podatkowe tego państwa członkowskiego do skontrolowania w stosownym przypadku prawdziwości informacji dotyczących tej spółki,

przekazanych w celu wykazania, że udział wspomnianego podatnika w owej spółce nie stanowi sztucznego rozwiązania.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawach połączonych C-115/16, C-118/16, C-119/16 i C-299/16, N Luxembourg 1, X Denmark A/S, C Danmark I, Z Denmark ApS przeciwko Skatteministeriet

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Wspólny system opodatkowania stosowany do odsetek i należności licencyjnych pomiędzy powiązanymi spółkami z różnych państw członkowskich – Dyrektywa 2003/49/WE – Właściciel odsetek oraz należności licencyjnych – Artykuł 5 – Nadużycie prawa – Spółka mająca siedzibę w jednym państwie członkowskim i wypłacająca odsetki spółce powiązanej mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, które to odsetki są następnie przekazywane, w całości lub prawie w całości, poza terytorium Unii Europejskiej – Spółka zależna podlegająca obowiązkowi poboru podatku u źródła z tytułu odsetek

*) Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy Rady 2003/49/WE z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego do odsetek oraz należności licencyjnych między powiązanymi spółkami różnych państw członkowskich w związku z art. 1 ust. 4 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że przewidziane przez ten przepis zwolnienie płatności odsetek z wszelkich podatków jest zastrzeżone wyłącznie do właścicieli takich odsetek, czyli podmiotów, które rzeczywiście korzystają z tych odsetek pod względem ekonomicznym i które dysponują zatem uprawnieniem do swobodnego decydowania o ich przeznaczeniu.

Ogólną zasadę prawa Unii, zgodnie z którą podmioty prawa nie mogą powoływać się na przepisy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia, należy interpretować w ten sposób, że w przypadku praktyk stanowiących oszustwo lub nadużycie władze i sądy krajowe powinny odmówić podatnikowi możliwości skorzystania z przewidzianego w art. 1 ust. 1 dyrektywy 2003/49 zwolnienia płatności odsetek z wszelkich podatków nawet w braku przepisów prawa krajowego lub postanowień umownych przewidujących taką odmowę.

*) Dowód istnienia praktyki stanowiącej nadużycie wymaga z jednej strony zaistnienia ogółu obiektywnych okoliczności, z których wynika, że pomimo formalnego poszanowania przesłanek przewidzianych w uregulowaniu Unii cel, jakiemu służy to uregulowanie, nie został osiągnięty, a z drugiej strony – wystąpienia subiektywnego elementu w postaci woli uzyskania korzyści wynikającej z uregulowania Unii poprzez sztuczne stworzenie warunków wymaganych dla jej uzyskania. Spełnienie się szeregu przesłanek może potwierdzać istnienie nadużycia prawa, pod warunkiem że przesłanki te są obiektywne i spójne. Takimi przesłankami mogą być, w szczególności, istnienie spółek pośredniczących niemających gospodarczego uzasadnienia oraz czysto formalny charakter struktury grupy spółek, konstrukcji finansowych i pożyczek. Okoliczność, że państwo członkowskie, z którego pochodzą odsetki, zawarło umowę z państwem trzecim, którego rezydentem jest spółka będąca właścicielem tych odsetek, nie ma wpływu na ewentualne stwierdzenie nadużycia prawa.

*) W celu odmowy uznania danej spółki za właściciela odsetek lub wykazania istnienia nadużycia prawa organ krajowy nie jest zobowiązany do zidentyfikowania podmiotu lub podmiotów, których uważa za właścicieli tych odsetek.

*) Artykuł 3 lit. a) dyrektywy 2003/49 należy interpretować w ten sposób, że *société en commandite par actions* (SCA) (spółki komandytowo-akcyjnej) zarejestrowanej jako *société d'investissement en capital à risque* (SICAR) (spółka inwestycyjna o kapitale podwyższonego ryzyka) prawa luksemburskiego nie można uznać za spółkę państwa członkowskiego w rozumieniu rzeczonej dyrektywy mogącą skorzystać ze zwolnienia przewidzianego w art. 1 ust. 1 tej dyrektywy, jeżeli – czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego – odsetki otrzymane przez rzeczony SICAR, w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, są zwolnione z *impôt sur les revenus des collectivités* (podatku dochodowego od osób prawnych) w Luksemburgu.

*) W sytuacji, w której przewidziany w dyrektywie 2003/49 system zwolnienia z podatku u źródła z tytułu odsetek wypłacanych przez spółkę będącą rezydentem w państwie członkowskim spółce będącej rezydentem w innym państwie członkowskim nie ma zastosowania ze względu na stwierdzenie

istnienia oszustwa lub nadużycia w rozumieniu art. 5 tej dyrektywy, nie można powołać się na zastosowanie swobód zagwarantowanych przez traktat FUE w celu zakwestionowania uregulowania pierwszego państwa członkowskiego dotyczącego opodatkowania tych odsetek.

Poza taką sytuacją art. 63 TFUE należy interpretować w ten sposób, że:
– nie stoi on co do zasady na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, zgodnie z którym spółka będąca rezydentem, płacąca odsetki spółce niebędącej rezydentem, jest zobowiązana do pobrania podatku u źródła z tytułu tych odsetek, podczas gdy taki obowiązek nie spoczywa na tej spółce będącej rezydentem, jeżeli spółka otrzymująca odsetki również jest spółką będącą rezydentem, ale stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu przewidującemu taki podatek u źródła w przypadku płatności odsetek przez spółkę będącą rezydentem na rzecz spółki niebędącej rezydentem, podczas gdy spółka będąca rezydentem, która otrzymuje odsetki od innej spółki będącej rezydentem, nie podlega obowiązkowi zapłaty zaliczki na podatek dochodowy od osób prawnych przez pierwsze dwa lata opodatkowania, a zatem jest zobowiązana do zapłaty tego podatku w związku z tymi odsetkami dopiero w terminie znacznie dłuższym niż w przypadku tego podatku u źródła;

– stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nakłada na spółkę będącą rezydentem, zobowiązaną do pobrania podatku u źródła z tytułu odsetek wypłacanych przez nią na rzecz spółki niebędącej rezydentem, w przypadku zwłoki w zapłacie tego podatku obowiązek uiszczenia odsetek za zwłokę o wyższej stawce niż stawka odsetek, która ma zastosowanie w przypadku zwłoki w zapłacie podatku dochodowego od osób prawnych, nałożonego między innymi na odsetki otrzymywane przez spółkę będącą rezydentem od innej spółki będącej rezydentem;

– stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu przewidującemu, że gdy spółka będąca rezydentem podlega obowiązkowi pobrania podatku u źródła z tytułu odsetek, jakie płaci spółce niebędącej rezydentem, nie uwzględnia się wydatków w postaci odsetek, bezpośrednio związanych z daną działalnością udzielania pożyczek, które to wydatki ta ostatnia spółka poniosła, podczas gdy zgodnie z tym uregulowaniem krajowym takie wydatki mogą zostać odliczone przez spółkę będącą rezydentem, która otrzymuje odsetki od innej spółki będącej rezydentem, w ramach ustalania dochodu podlegającego opodatkowaniu.

Prawa podstawowe

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 lutego 2019 r. w sprawie C-49/18, Carlos Escribano Vindel przeciwko Ministerio de Justicia

Odesłanie prejudycjalne – Środki pakietu oszczędnościowego – Obniżenie wynagrodzeń w krajowej służbie publicznej – Szczegółowe zasady – Zróżnicowany wpływ – Polityka społeczna – Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – Dyrektywa 2000/78/WE – Artykuł 2 ust. 1 i art. 2 ust. 2 lit. b) – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 21 – Niezawisłość sędziowska – Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE

*) Artykuł 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 2 ust. 1 i art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że – z zastrzeżeniem ustaleń, których powinien dokonać sąd odsyłający – nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak to w sprawie w postępowaniu głównym, które w ramach ogólnych przepisów o obniżeniu wynagrodzeń związanych z wymogami zlikwidowania nadmiernego deficytu budżetowego ustala różne wartości procentowe obniżenia wynagrodzeń dla wynagrodzeń zasadniczych i dodatkowych sędziów, co zdaniem sądu odsyłającego spowodowało większe procentowo obniżenie wynagrodzeń w wypadku sędziów należących dwóch grup zaszeregowania z niższych kategorii korpusu sędziowskiego niż w wypadku sędziów należących grupy zaszeregowania z wyższej kategorii rzeczonego korpusu sędziowskiego, podczas gdy ci pierwsi otrzymują niższe wynagrodzenia, są zasadniczo młodsi oraz zasadniczo mają krótszy staż pracy niż ci drudzy.

*) Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE należy interpretować w ten sposób, że zasada niezawisłości sędziowskiej nie stoi na przeszkodzie stosowaniu wobec skarżącego w postępowaniu głównym uregulowania krajowego takiego jak to w sprawie w postępowaniu głównym, które – nie uwzględniając charakteru pełnionej funkcji, stażu pracy i znaczenia wykonywanych obowiązków – ustaliło w ramach ogólnych przepisów o obniżeniu wynagrodzeń związanych z wymogami zlikwidowania nadmiernego deficytu

budżetowego różne wartości procentowe obniżenia wynagrodzeń dla wynagrodzeń zasadniczych i dodatkowych sędziów, co zdaniem sądu odsyłającego spowodowało większe procentowo obniżenie wynagrodzeń w wypadku sędziów należących dwóch grup zaszeregowania z niższych kategorii korpusu sędziowskiego niż w wypadku sędziów należących grupy zaszeregowania z wyższej kategorii rzeczonego korpusu sędziowskiego, podczas gdy ci pierwsi otrzymują niższe wynagrodzenia niż ci drudzy, pod warunkiem że w ramach obniżenia wynagrodzeń, którego dotyczy sprawa w postępowaniu głównym, skarżący w postępowaniu głównym otrzymuje wynagrodzenie, którego poziom odpowiada wadze pełnionych przez niego funkcji i które tym samym gwarantuje niezawisłość jego osądu. Dokonanie stosownych ustaleń należy do sądu odsyłającego.

Postanowienie Trybunału (izba) z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie C-54/18, Cooperativa Animazione Valdocco Soc. coop. soc. Impresa Sociale Onlus przeciwko Consorzio Intercomunale Servizi Sociali di Pinerolo, Azienda Sanitaria Locale To3 di Collegno e Pinerolo

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Procedury odwoławcze – Dyrektywa 89/665/EWG – Artykuły 1 i 2c – Odwołania od decyzji o dopuszczeniu lub wykluczeniu oferenta – Termin do wniesienia środka zaskarżenia – Termin zawity 30 dni – Przepisy krajowe wyłączające możliwość podniesienia zarzutu niezgodności z prawem decyzji dopuszczającej w ramach środka zaskarżenia aktów późniejszych – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 47 – Prawo do skutecznej ochrony sądowej

*) Wykładni dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, zmienionej dyrektywą 2014/23/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r., a w szczególności jej art. 1 i 2c w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy dokonywać w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie

przepisom krajowym takim jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które przewidują, że środki odwoławcze od decyzji instytucji zamawiających w przedmiocie dopuszczenia lub wykluczenia z udziału w procedurach udzielania zamówień publicznych należy wnosić – pod rygorem upływu terminu zawitego – w terminie 30 dni od dnia przekazania tych decyzji zainteresowanym stronom, pod warunkiem że przekazane w ten sposób decyzje zawierają streszczenie ich istotnych przyczyn, gwarantujące, że strony wiedziały lub powinny były wiedzieć o domniemanym naruszeniu prawa Unii.

*) Wykładni dyrektywy 89/665, zmienionej dyrektywą 2014/23, a w szczególności jej art. 1 i 2c w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy dokonywać w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym takim jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które przewidują, że brak wniesienia środka odwoławczego od decyzji instytucji zamawiających w przedmiocie dopuszczenia oferentów do udziału w procedurach udzielenia zamówienia publicznego w terminie zawitym 30 dni od przekazania tych decyzji zainteresowanym stronom wyłącza możliwość podniesienia zarzutu niezgodności z prawem przywołanych decyzji w ramach środka odwoławczego wniesionego przeciwko aktom późniejszym, w szczególności przeciwko decyzji o udzieleniu zamówienia publicznego, z zastrzeżeniem, że tego rodzaju termin zawity może obowiązywać zainteresowane strony wyłącznie wówczas, gdy strony te wiedziały lub powinny były się wiedzieć w wyniku przekazania rzeczonej decyzji o jej domniemanej niezgodności z prawem.

Rolnictwo i rybołówstwo

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawie C-497/17, Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs (OABA) przeciwko Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation, Bionoor SARL, Ecocert France SAS, Institut national de l'origine et de la qualité (INAO)

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 13 TFUE – Dobrostan zwierząt – Rozporządzenie (WE) nr 1099/2009 – Ochrona zwierząt podczas ich

uśmiercania – Szczególne metody uboju wymagane przez obrzędy religijne – Rozporządzenie (WE) nr 834/2007 – Artykuł 3 i art. 14 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) – Zgodność z produkcją ekologiczną – Rozporządzenie (WE) nr 889/2008 – Artykuł 57 akapit pierwszy – Logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej

*) Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91, a w szczególności jego art. 3 i art. 14 ust. 1 lit. b) ppkt (viii), odczytywane w świetle art. 13 TFUE, należy interpretować w ten sposób, że nie zezwala ono na umieszczanie logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 57 akapit pierwszy rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia nr 834/2007, zmienionego rozporządzeniem (UE) nr 271/2010 z dnia 24 marca 2010 r., na produktach pochodzących ze zwierząt poddanych ubojowi rytualnemu bez uprzedniego ogłuszenia, przeprowadzanemu w warunkach określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania, w szczególności w jego art. 4 ust. 4.

Swoboda przedsiębiorczości

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie C-563/17, Associação Peço a Palavra, João Carlos Constantino Pereira Osório, Maria Clara Marques Pires Sarmento Franco, Sofia da Silva Santos Arauz, Maria João Galhardas Fitas przeciwko Conselho de Ministros

Odesłanie prejudycjalne – Swoboda przedsiębiorczości – Rozporządzenie (WE) nr 1008/2008 – Przedsiębiorstwo transportu lotniczego – Postępowanie reprywatyzacyjne – Sprzedaż akcji reprezentujących do 61% kapitału zakładowego – Warunki – Obowiązek utrzymywania siedziby i rzeczywistego zarządu w danym państwie członkowskim – Zobowiązania z zakresu usług publicznych – Obowiązek utrzymywania i rozwoju istniejącego krajowego centrum operacyjnego (hub)

*) Dyrektywę 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącą usług na rynku wewnętrznym należy interpretować w ten sposób, iż nie jest ona właściwa dla celów badania zgodności z prawem Unii niektórych wymogów dotyczących działalności wykonywanej przez spółkę transportu lotniczego nałożonych na nabywcę udziału kwalifikowanego w kapitale zakładowym tej spółki, a w szczególności wymogu, zgodnie z którym jest on zobowiązany do wykonywania obowiązków z zakresu usług publicznych, a także utrzymania i rozwoju krajowego centrum operacyjnego (*hub*) tej spółki.

*) Artykuł 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on temu, aby w specyfikacji warunków zamówienia regulującej warunki, jakim podlega postępowanie reprywatyzacyjne spółki transportu lotniczego, zostały zawarte:
– wymóg nakładający na nabywcę udziału stanowiącego przedmiot wspomnianego postępowania reprywatyzacyjnego obowiązek posiadania zdolności gwarantującej wykonanie zobowiązań z zakresu usług publicznych ciążących na owej spółce transportu lotniczego, oraz
– wymóg nakładający na owego nabywcę obowiązek utrzymania siedziby i rzeczywistego zarządu wspomnianej spółki transportu lotniczego w danym państwie członkowskim, o ile przeniesienie głównego przedsiębiorstwa tej spółki poza to państwo członkowskie wiązałoby się dla niej z utratą praw przewozowych, przyznanych jej przez bilateralne umowy zawarte pomiędzy wspomnianym państwem członkowskim a państwami trzecimi, z którymi państwo to łączą szczególne więzi historyczne, kulturalne i społeczne, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

Artykuł 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on temu, aby w specyfikacji warunków zamówienia znajdował się wymóg zapewnienia przez nabywcę wspomnianego udziału utrzymania i rozwoju istniejącego krajowego centrum operacyjnego (hub).

Transport

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 lutego 2019 r. w sprawie C-231/18, NK

Odesłanie prejudycjalne – Transport – Transport drogowy – Rozporządzenie (WE) nr 561/2006 – Rozporządzenie (UE) nr 165/2014 – Obowiązek używania tachografów – Odstępstwo w odniesieniu do pojazdów używanych do przewozu żywych zwierząt w gospodarstwach rolnych na miejscowy rynek i z powrotem lub z rynku do miejscowych rzeźni

*) Wyrażenie „miejscowe targowiska” znajdujące się w art. 13 ust. 1 lit. p) rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) nr 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85, (zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 165/2014 z dnia 4 lutego 2014 r. należy tak interpretować, iż nie może ono oznaczać ani transakcji dokonywanej między hurtowym sprzedawcą bydła i prowadzącym gospodarstwo rolne, ani samego hurtowego sprzedawcy bydła, wobec czego zakres stosowania odstępstwa przewidzianego w tym przepisie nie może być rozszerzony na pojazdy transportujące żywe zwierzęta bezpośrednio z gospodarstw hodowlanych do miejscowych ubojni.

Zabezpieczenie społeczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 lutego 2019 r. w sprawie C-322/17, Eugen Bogatu przeciwko Minister for Social Protection

Odesłanie prejudycjalne – Zabezpieczenie społeczne – Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 – Artykuł 67 – Wniosek o świadczenia rodzinne przedstawiony przez osobę, która zakończyła pracę najemną we właściwym państwie członkowskim, lecz nadal w nim zamieszkuje – Prawo do świadczeń rodzinnych dla członków

rodziny zamieszkałych w innym państwie członkowskim – Warunki zakwalifikowania

*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a w szczególności jego art. 67 w związku z art. 11 ust. 2, należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym możność ubiegania się przez daną osobę o świadczenia rodzinne we właściwym państwie członkowskim nie jest uzależniona ani od wykonywania przez tę osobę pracy najemnej we wspomnianym państwie członkowskim, ani od wypłacania tej osobie przez to państwo świadczenia pieniężnego z powodu lub w konsekwencji wykonywania takiej pracy.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawie C-581/17, Martin Wächtler przeciwko Finanzamt Konstanz

Odesłanie prejudycjalne – Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie swobodnego przepływu osób – Przeniesienie miejsca zamieszkania osoby fizycznej z państwa członkowskiego do Szwajcarii – Opodatkowanie niezrealizowanych zysków kapitałowych z tytułu udziałów w spółce – Podatki bezpośrednie – Swobodny przepływ osób prowadzących działalność na własny rachunek – Równość traktowania

*) Postanowienia umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób, podpisanej w Luksemburgu w dniu 21 czerwca 1999 r., należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one obowiązywaniu systemu opodatkowania państwa członkowskiego, który w sytuacji, gdy obywatel państwa członkowskiego – osoba fizyczna - prowadzący działalność gospodarczą na terytorium Szwajcarii, przenosi swoje miejsce zamieszkania z państwa członkowskiego, którego system podatkowy jest rozpatrywany, do Konfederacji Szwajcarskiej, przewiduje pobranie w chwili tego przeniesienia podatku należnego od niezrealizowanych zysków związanych z udziałami w spółce posiadanymi przez tego obywatela, podczas gdy w przypadku zachowania miejsca zamieszkania w tym samym

państwie członkowskim pobór podatku następuje dopiero w chwili zrealizowania zysków kapitałowych, czyli przy zbyciu danych udziałów.

Zasady ogólne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie C-179/18, Ronny Rohart przeciwko Federale Pensioendienst

Odesłanie prejudycjalne – Zabezpieczenie społeczne – Uprawnienia emerytalne na podstawie krajowego systemu emerytalnego pracowników najemnych – Odmowa uwzględnienia okresu obowiązkowej służby wojskowej odbytej przez urzędnika Unii Europejskiej przed podjęciem służby urzędniczej – Zasada lojalnej współpracy

*) Artykuł 4 ust. 3 TUE w związku z Regulaminem pracowniczym urzędników Unii Europejskiej, ustanowionym rozporządzeniem Rady (EWG, Euratom, EWWiS) nr 259/68 z dnia 29 lutego 1968 r. ustanawiającym regulamin pracowniczy urzędników i warunki zatrudnienia innych pracowników Wspólnot Europejskich oraz wprowadzającym środki mające czasowe zastosowanie do urzędników Komisji, zmienionym rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 723/2004 z dnia 22 marca 2004 r., należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, na mocy którego przy ustalaniu uprawnień emerytalnych pracownika, który był zatrudniony w charakterze pracownika najemnego w tym państwie członkowskim, zanim został urzędnikiem Unii Europejskiej, a po zostaniu urzędnikiem Unii odbył obowiązkową służbę wojskową w tym państwie członkowskim, odmawia się temu pracownikowi uznania okresu odbytej służby wojskowej za równoważny okresowi rzeczywistego świadczenia pracy w charakterze pracownika najemnego, do czego miałby prawo, gdyby w chwili powołania do odbycia tej służby lub przez co najmniej jeden rok w ciągu trzech lat następujących po zwolnieniu ze służby wojskowej był objęty formą zatrudnienia podlegającą krajowemu systemowi emerytalnemu.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie C-154/18, Tomás Horgan, Claire Keegan przeciwko Minister for Education & Skills, Minister for Finance, Minister for Public Expenditure & Reform, Ireland, Attorney General

Odesłanie prejudycjalne – Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – Dyrektywa 2000/78/WE – Artykuł 2 ust. 2 lit. b) – Dyskryminacja pośrednia ze względu na wiek – Nowo zatrudnieni nauczyciele – Data zatrudnienia – Siatka płac i zaszeregowanie do stopni tej siatki w chwili zatrudnienia mniej korzystne niż mające zastosowanie do nauczycieli już zatrudnionych

*) Artykuł 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że środek taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, który od określonej daty przewiduje stosowanie przy zatrudnianiu nowych nauczycieli siatki płac i zaszeregowania do stopni tej siatki mniej korzystnych od tych stosowanych na mocy regulacji poprzedzających ten środek do nauczycieli zatrudnionych przed tą datą, nie stanowi pośredniej dyskryminacji ze względu na wiek w rozumieniu tego przepisu.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie *Witkowski przeciwko Polsce* (skarga nr 21497/14)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego – nadmierny formalizm sądów – nieuwzględnienie wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem złożonego na godzinę przed wydaniem tego wyroku – pozbawienie skarżącego możliwości złożenia apelacji w sprawie karnej

Skarżący, obywatel Polski, został oskarżony o ujawnienie informacji

uzyskanych w związku z wykonywaniem działalności zawodowej. Mimo otrzymania zawiadomienia o terminie rozprawy nie stawił się na wyznaczone posiedzenie. Z uwagi na to, że stawiennictwo skarżącego na rozprawie nie było obowiązkowe, sąd przeprowadził postępowanie zaocznie. W dniu 12 marca 2013 r. sąd pierwszej instancji zamknął rozprawę i odroczył ogłoszenie wyroku do dnia 19 marca. Skarżący, który nie mógł stawić się na ogłoszenie wyroku, złożył wniosek o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem 19 marca o godz. 9.00, tj. niecałe dwie godziny przed ogłoszeniem wyroku. Wyrokiem ogłoszonym 19 marca 2013 r. o godz. 10.45 sąd uznał skarżącego winnym zarzucanych mu czynów, skazał go na karę grzywny oraz zasądził od niego zwrot kosztów postępowania. Powołując się na art. 422 § 1 k.p.k., sąd odmówił przyjęcia złożonego przez skarżącego wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, ponieważ został on złożony przed ogłoszeniem przedmiotowego wyroku. Sąd uznał wniosek za bezskuteczny, jako że dotyczył wyroku nieistniejącego w chwili złożenia wniosku.

W skardze do ETPC skarżący zarzucił naruszenie jego prawa dostępu do sądu wskutek niemożności wniesienia apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji, który zapadł na jego niekorzyść w postępowaniu karnym.

Trybunał, rozpatrując sprawę, stwierdził na wstępie, że prawo dostępu do sądu, jako warunek realizacji prawa do rzetelnego procesu, nie jest bezwzględne i jako takie podlega uzasadnionym ograniczeniom. Niemniej jednak ograniczenia takie nie mogą wypaczać samej istoty prawa dostępu do sądu i prawa do rzetelnego procesu.

Trybunał zauważył, że art. 422 § 3 k.p.k. wskazuje tylko na dwie sytuacje, w których można odmówić rozpoznania wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku: złożenia przez osobę nieuprawnioną albo po upływie terminu siedmiu dni od ogłoszenia wyroku. Kodeks nie wskazuje możliwości odmowy uwzględnienia wniosku w razie jego złożenia przed ogłoszeniem wyroku.

Trybunał podkreślił, że prawa gwarantowane w Konwencji muszą być praktyczne i skuteczne, a nie iluzoryczne i teoretyczne, co ma znaczenie zwłaszcza w odniesieniu do takich praw, jak dostęp do sądu i rzetelność procesu w sprawie karnej, które zajmują szczególnie ważne miejsce w systemie funkcjonowania demokratycznego społeczeństwa. Ograniczenia formalnoprawne w zakresie

dostępu do sądu są zasadne tak dalece, jak realizują zasadę sprawnego, skutecznego i prawidłowego sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Proceduralne warunki związane z prawem do wniesienia odwołania od rozstrzygnięcia sądowego są zatem jak najbardziej dopuszczalne. Trybunał w swym orzecznictwie konsekwentnie przyjmuje jednak, że właściwe organy krajowe muszą unikać nadmiernego formalizmu w ich stosowaniu. Nadmierny formalizm może bowiem doprowadzić do sytuacji, w której naruszona zostanie sama istota rzetelności postępowania sądowego.

Trybunał uznał, że skarżący, składając wniosek w dniu ogłoszenia wyroku, jakkolwiek godzinę wcześniej, wykazał się starannością normalnie oczekiwaną od strony postępowania, ponieważ złożył wniosek w dniu ogłoszenia wyroku, zgodnie z warunkami wskazanymi w art. 422 k.p.k. Sąd natomiast wydał postanowienie o odmowie zbadania przedmiotowego wniosku 6 dni po ogłoszeniu wyroku (jak wynika z poinformowania skarżącego o tym fakcie pismem doręczonym przez pocztę). W tej sytuacji sąd musiał mieć świadomość tego, że skarżący nie dysponuje inną drogą odwoławczą od spornego wyroku do sądu drugiej instancji. Formalistyczne podejście polskich sądów do wniosku skarżącego o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, złożonego na godzinę przed jego ogłoszeniem, pozbawiło go w efekcie dostępu do środka odwoławczego w jego sprawie.

Tym samym ETPC orzekł, że w sprawie doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie *Cordella i inni przeciwko Włochom* (skargi połączone nr 54414/13 i 54264/15)

Naruszenie art. 8 EKPC – prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego – prawo do czystego powietrza i czystego środowiska – silne zanieczyszczenie powietrza w sytuacji braku skutecznych działań ze strony państwa

Skargę do Trybunału wniosło 180 obywateli Włoch, mieszkańców gminy Taranto lub okolic sąsiednich. Na terenie gminy funkcjonuje największy w Europie przemysłowy kompleks hut stali, zajmujący ponad 1500 ha powierzchni

i zatrudniający ponad 11 000 osób. Negatywny wpływ emisji pochodzących ze stalowni zanieczyszczeń powietrza na środowisko naturalne i zdrowie ludzi stanowił przez wiele lat przedmiot alarmujących raportów uczonych.

W 1990 r. włoski rząd uznał gminę Taranto i okoliczne gminy za obszary „szczególnego zagrożenia środowiskowego" i sporządził plan oczyszczania tych obszarów. Od 2012 r. rząd przyjął wiele planów działania w tym przedmiocie, w tym wydłużył termin wprowadzenia przewidzianych środków do końca 2023 r. Z powodu powtarzających się zawieszeń w podejmowaniu i wdrażaniu środków ochrony środowiska, wskazywanych w kolejnych planach, miejscowe samorządy wszczęły liczne postępowania przed sądami administracyjnymi. Postępowania te w większości przypadków toczą się dalej. Do sądów krajowych trafiły również akty oskarżenia w sprawach karnych przeciwko zarządowi kompleksu hut stali, oskarżonemu o spowodowanie katastrof ekologicznych, zatrucia powietrza i żywności, zrzuty niebezpiecznych substancji do wody i zanieczyszczanie powietrza. Część postępowań zakończyła się wyrokami skazującymi. Pomimo wielu porozumień zawieranych przez stalownie z samorządami, emisja zanieczyszczeń do powietrza pozostaje bez zmian.

W wyroku z 31 marca 2011 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał odpowiedzialność Włoch za naruszenie obowiązków państwa wynikających z dyrektywy nr 2008/1/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli.

W sytuacji dalszej bezczynności centralnych władz krajowych skarżący wnieśli skargę do ETPC. Zarzucili w niej, że utrzymujące się zanieczyszczenie powietrza, wynikające z działalności stalowni i bezczynności państwa, stanowi naruszenie ich prawa do poszanowania życia prywatnego, o którym mowa art. 8 EKPC.

Trybunał stwierdził, że już od lat 70-tych XX w. opracowania naukowe wskazywały na bardzo poważne zanieczyszczenia środowiska naturalnego w tej okolicy wynikające z pracy kompleksu stalowni. Zasadność i prawidłowość tych badań nie jest kwestionowana przez żadną ze stron sporu. W badaniach z 2012 r. wskazano zwłaszcza na emitowanie przez huty stali do powietrza substancji rakotwórczych, co przełożyło się na podwyższone wskaźniki zapadalności na raka płuc i raka opłucnej

oraz na częstszą zapadalność na choroby układu krążenia wśród osób zamieszkałych na dotkniętym zanieczyszczeniami terenie. Kolejne badania z 2016 r. wykazały związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy ekspozycją na związki chemiczne emitowane przez stalownie do powietrza a zwiększoną śmiertelnością wśród mieszkańców Taranto z przyczyn naturalnych, nowotworów, chorób nerek i układu krwionośnego.

Trybunał uznał, że dotychczasowe wysiłki podejmowane przez organy krajowe w celu ograniczenia zanieczyszczenia powietrza na tym obszarze nie przyniosły pożądanych skutków. Bezczynność władz włoskich stała się również przedmiotem postępowania wszczętego przez Komisję Europejską w sprawie naruszenia prawa unijnego oraz przedmiotem wyroku TSUE stwierdzającego odpowiedzialność Włoch za naruszenie dyrektywy nr 2008/1/WE. Kolejny termin wykonania przyjmowanych przez rząd planów środowiskowych został przesunięty z 2014 r. na 2023 r. Tym samym procedura restytucji prawidłowego stanu środowiska naturalnego na obszarach dotkniętych działaniem stalowni jest szczególnie przewlekła. Co więcej, rząd włoski podejmował wiele doraźnych interwencji w celu zagwarantowania poziomu produkcji w spornym kompleksie przemysłowym, pomimo ustaleń dokonanych w licznych postępowaniach sądowych, zgodnie z którymi produkcja ta rodzi poważne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego.

W konkluzji wyroku ETPC wskazał na utrzymujące się zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i stanu środowiska naturalnego wynikające z działalności przemysłowej stalowni, na brak zdecydowanych działań krajowych organów władzy, brak odpowiednich informacji i na utrzymujący się impas decyzyjny. Zdaniem Trybunału władze włoskie nie wywiązały się ze spoczywającego na nich pozytywnego obowiązku podjęcia skutecznych działań dla ochrony środowiska naturalnego i zdrowia mieszkańców. Tym samym nie została zachowana sprawiedliwa równowaga pomiędzy spornymi interesami w sprawie, tj. interesem mieszkańców Taranto do życia w czystym środowisku naturalnym a interesem ogólnym w utrzymaniu produkcji stali. Tym samym Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji.

Wyrok (Izba) z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie *Catt przeciwko Wielkiej Brytanii* (skarga nr 43514/15)

Naruszenie art. 8 EKPC – prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego – gromadzenie i przechowywanie danych osobowych w policyjnej bazie danych dla „krajowych ekstremistów" – brak odpowiednich zabezpieczeń prawnych (limitu czasu przechowywania danych) – szczególna ochrona danych dotyczących poglądów politycznych

Skarżący, obywatel brytyjski urodzony w 1925 r., to aktywista regularnie uczestniczący w różnego rodzaju demonstracjach. Między innymi od 2005 r. brał udział w protestach grupy Smash EDO przeciwko firmie zbrojeniowej z siedzibą w Brighton. Mimo wielu interwencji policji podczas owych protestów skarżący nigdy nie został skazany za żadne przestępstwo.

W marcu 2010 r. na podstawie ustawy o ochronie danych z 1998 r. skierował do policji wniosek o udostępnienie informacji na temat jego osoby zgromadzonych w dokumentach policyjnych. Policja ujawniła 66 wpisów zebranych od marca 2005 r. do października 2009 r., związanych głównie z grupą aktywistów Smash EDO. Informacje o skarżącym, w tym dane osobowe, były przechowywane w policyjnej bazie danych dla „krajowych ekstremistów". W sierpniu 2010 r. skarżący wystąpił do Stowarzyszenia Szefów Policji (ACPO) o usunięcie z bazy policyjnej wpisów dotyczących jego osoby, ale działanie to okazało się bezskuteczne.

Następnie skarżący skierował sprawę na drogę sądową. W marcu 2015 r. Sąd Najwyższy, większością głosów 4 do 1, uznał, że przechowywanie danych skarżącego było zgodne z prawem i proporcjonalne. W szczególności, zdaniem Sądu, naruszenie prywatności było znikome, uzyskane informacje były już w domenie publicznej oraz nie były ani intymne ani wrażliwe. Istniały również zasadne powody policyjne gromadzenia i przechowywania owych danych, nawet jeśli dotyczyły protestujących niewidniejących w rejestrze karnym. Ponadto,
w ocenie Sądu Najwyższego, nie było żadnego ryzyka, aby informacje zostały przekazane stronom trzecim, takim jak pracodawcy, lub wykorzystywane w celach politycznych, a ponadto dane były okresowo weryfikowane pod kątem przechowywania lub usunięcia.

W skardze do ETPC skarżący zarzucił, że gromadzenie i przechowywanie jego danych naruszyło gwarantowane w art. 8 EKPC prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

Trybunał zwrócił uwagę na przepisy krajowe dotyczące gromadzenia danych osobowych w bazie danych, w szczególności na brak jasnej definicji „krajowego ekstremizmu". W ramach oceny sprawy ETPC skoncentrował się na tym, czy ingerencja w prawa skarżącego przez przechowywanie danych dotyczących jego osoby była uzasadniona.

Podobnie jak krajowy Sąd Najwyższy, Trybunał stwierdził, że istniały uzasadnione powody policyjne, aby tego rodzaju dane były gromadzone. W przypadku skarżącego zbieranie jego danych było uzasadnione, ponieważ działania grupy Smash EDO były znane jako brutalne i potencjalnie kryminalne. Mimo że skarżący w swoim zachowaniu nigdy nie był brutalny ani nie wykazywał jakichkolwiek tendencji do takiego zachowania, to wielokrotnie identyfikował się publicznie z tą grupą aktywistów.

Jednakże ETPC stwierdził, że dalsze przechowywanie danych osobowych skarżącego było nieproporcjonalne, gdyż dotyczyły one jego poglądów politycznych, a takie informacje wymagają szczególnej ochrony. Trybunał wziął pod uwagę również wiek skarżącego (94 lata) oraz fakt, że nie miał on ani kryminalnej przyszłości ani też nie rokował dopuszczenia się czynów przestępnych.

Przede wszystkim jednak ETPC podkreślił, że w prawie krajowym brakowało skutecznych gwarancji proceduralnych, tj. brak limitu czasu na przechowywanie danych. W przepisach określono jedynie, że informacja będzie przechowywana przez co najmniej sześć lat przed jej rewizją (przeglądem). W przypadku skarżącego nie było jasne, czy takie sześcioletnie lub inne rewizje miały miejsce. Trybunał odwołał się do rezolucji Komitetu Ministrów Rady Europy dotyczących ochrony prywatności, z których wynika, że powinny obowiązywać maksymalne terminy na przechowywanie określonych rodzajów informacji. Ponadto, zdaniem ETPC, decyzja o przechowywaniu informacji na temat skarżącego nie uwzględniała zwiększonej ochrony danych ujawniających poglądy polityczne danej osoby.

Podsumowując, Trybunał uznał, że gromadzenie informacji o skarżącym było uzasadnione, jednak już ich przechowywanie, zwłaszcza z uwagi na

brak odpowiednich zabezpieczeń prawnych, takich jak ograniczenia czasowe przechowywania danych, stanowiło naruszenie art. 8 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie *Capital Oy przeciwko Finlandii* (skarga nr 5556/10)

Brak naruszenia art. 6 ust. EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego fińskiej spółki w postępowaniu przed sądem administracyjnym poprzez dopuszczenie dowodu ze słyszenia

Skarżąca jest fińską spółką z siedzibą w Rovaniemi. Sprawa związana była ze sprawą kartelu asfaltowego i dotyczyła skargi na naczelny sąd administracyjny Finlandii (*Korkein hallinto-oikeus)*, który oparł rozstrzygnięcie sprawy na dowodzie ze słyszenia w kwestii ustalenia roli skarżącej spółki w kartelu i podwyższył grzywnę nałożoną na skarżącą w postępowaniu antymonopolowym przed sądem gospodarczym.

W 2007 r., w związku z postępowaniem przed urzędem ds. konkurencji, stwierdzono, że spółka jest częścią kartelu asfaltowego, biorącą udział w rządowych przetargach, za co sąd gospodarczy skazał ją na grzywnę 75 000 euro. Spółka odwołała się do sądu administracyjnego, który w drugiej instancji zbadał jej rolę w kartelu, stwierdzając, że jej działania naruszały wolny rynek, zwłaszcza w Laponii i Północnej Karelii, oraz podwyższył karę do 500 000 euro.

W skardze do ETPC spółka powołała się na art. 6 ust. 1 EKPC, zarzucając oparcie wyroku na tzw. dowodzie ze słyszenia, w dodatku pochodzącym z niezidentyfikowanych źródeł, co stanowiło naruszenie jej prawa do rzetelnego procesu.

Trybunał podkreślił, że w przypadku rozpatrywania zarzutu naruszenia prawa do rzetelnego procesu pod uwagę brana jest całość postępowania, a sąd administracyjny miał obowiązek rozpatrzyć finansowe, faktyczne i prawne aspekty sprawy.

Trybunał uznał, że *Korkein hallinto-oikeus*, który rozpoznawał odwołanie od wyroku sądu pierwszej instancji, miał cały materiał dowodowy dotyczący zaangażowania skarżącej w kartel, a dowód ze słyszenia nie był decydujący. Sąd administracyjny wziął pod uwagę zeznania składane przed sądem pierwszej instancji oraz przesłuchał wezwanych

świadków. Wziął też pod uwagę zarówno prawo krajowe, jak i prawo Unii Europejskiej. Trybunał zauważył, że skarżąca spółka miała możliwość wpływu na postępowanie dowodowe, w tym kwestionowania wybranych dowodów.

Zważywszy na złożony charakter sprawy dotyczącej konkurencji, Trybunał uznał, że sposób, w jaki sądy krajowe zebrały materiał dowodowy od świadków był prawidłowy, a skarżąca spółka mogła podnieść wszystkie zarzuty. Tym samym w ocenie ETPC w sprawie nie doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji.